

Historia integracji monetarnej

**Kilka niezbędnych faktów o
integracji walutowej**

Integracja walutowa

- ⌘ Integracja walutowa powinna być zawsze łączona z integracją gospodarczą
- ⌘ Powinna być dopełnieniem strefy wolnego handlu, unii celnej, wspólnego rynku
- ⌘ Pełna integracja możliwa po zapewnieniu swobody przepływu towarów, usług i kapitału

Definicje integracji walutowej

- ⌘ P. Coffey i J. Presley -pełna wymienialność i w końcu wspólna waluta
- ⌘ W. M. Corden - unia kursowa (sztywne kursy wzajemne) i zintegrowany rynek kapitałowy
- ⌘ integracja walutowa a integracja finansowa

Początki EWG

⌘ Traktat Rzymski - 25 marca 1957 r. i cztery przepisy walutowe

- ★ Równowaga bilansu płatniczego i umocnienie zaufania do waluty każdego kraju przy wysokim zatrudnieniu i stałości cen
- ★ swoboda obrotu płatniczego i transferu wewnątrz Wspólnego Rynku - przyszłość
- ★ udzielanie pomocy krajom członkowskim w razie kłopotów z bilansem płatniczym
- ★ kurs walutowy interesuje wszystkich członków

Pierwotne plany

- ⌘ Raczej koordynacja polityki gospodarczej (art.105 Traktatu Rzymskiego) niż unifikacja
- ⌘ 1964 - Komitet Gubernatorów Banków Centralnych - konsultacje w zakresie polityki pieniężnej i kursowej

Rozwój sytuacji

- ⌘ 1968 - unia celna w ramach EWG
- ⌘ w 1970 miał powstać wspólny rynek (de facto w 1993 r.)
- ⌘ 1969 - szczyt EWG w Hadze - decyzja o opracowaniu w 1970 r. etapowego planu tworzenia unii gospodarczej i walutowej w EWG
- ⌘ 1972 - szczyt EWG w Paryżu - terminarz

Początki idei unii gospodarczej i walutowej

- ⌘ 1962 - memorandum Komisji EWG - tzw. plan Barre'a
- ⌘ 1970 - propozycje Komisji EWG - tzw. drugi plan Barre'a
- ⌘ 1970 - inne plany narodowe (np. Plan Schillera)
- ⌘ 1970 - ramowy plan UGW - plan Wenera

Nowe podejścia

- ⌘ Trudności w realizacji pierwszego i drugiego etapu planu Wenera skłaniają do poszukiwania nowych podejść
- ⌘ 1975 - raport Marjolina
- ⌘ 1975 - raport Komisji Wspólnot Europejskich
- ⌘ 1975 - raport Tiendmansa

Pierwszy plan Barre'a

- ⌘ Konwergencja wielkości ekonomicznych
- ⌘ uzgadnianie polityk gospodarczych
- ⌘ średnioterminowe cele indykatywne
- ⌘ polityka walutowa jednym z elementów polityki gospodarczej
- ⌘ współpraca walutowa i pomoc

Pierwszy plan Barre'a - praktyka

- ⌘ 1970 utworzono plafon kredytowy w wysokości 2 mld USD dla wspomagania krajów w sytuacji kłopotów płatniczych
- ⌘ nie uzgodniono stopnia ponadnarodowej kontroli nad polityką gospodarczą w sytuacji ubiegania się o pomoc

Drugi plan Barre'a (1)

- ⌘ Swobodny obrót towarów i usług oraz mobilność czynników produkcji
- ⌘ Wspólnota miała stopniowo stawać się zorganizowanym obszarem gospodarczym w stosunkach zewnętrznych
- ⌘ odrzucenie postulatu uelastycznienia kursów walut EWG, ale z uwzględnieniem ew. pomocy - jak w pierwszym planie)

Drugi plan Barre'a (2)

⌘ Utworzenie do 1978 r. UGW w trzech etapach

- ☒ 1970-71 mechanizmy pomocy finansowej i wspólne stanowisko „na zewnątrz”
- ☒ 1972-75 konwergencja wielkości ekonomicznych i początek jednolitego obszaru walutowego
- ☒ 1976-78 uprawnienia przenoszone na wspólne instytucje, wspólny system banków centralnych, Europejski System Rezerw, całkowite wyeliminowanie marży wahań kursów, swobodny obrót kapitałowy, ujednoczenie podatków

Plan Wenera

- ⌘ Pełna i nieodwoływalna wymienialność walut wewnątrz unii walutowej
- ⌘ likwidacja marż wahań kursów, sztywne parytety
- ⌘ istnienie walut narodowych lub jednej wspólnej waluty
- ⌘ istotny bilans płatniczy całej wspólnoty
- ⌘ UGW miała być zrealizowana do 1980 r.
- ⌘ Punkt wyjścia - pierwszy plan Barre'a

Plan Wenera - polityka pieniężna

- ⌘ jedna polityka pieniężna
- ⌘ wspólny system banków centralnych na wzór Fedu, harmonizacja instrumentów
- ⌘ jeden ośrodek decyzyjny (płynność, stopy procentowe, interwencje walutowe, zarządzanie rezerwami walutowymi)
- ⌘ 2x w roku konsultacje w Komitecie Gubernatorów Banków Centralnych

Plan Wenera - polityka walutowa

- ⌘ Wzmocnienie współpracy (kredyty, kredyty swapowe, podwyżki kwot w MFW)
- ⌘ Zawężenie marż (dopuszczalnych wahań)
- ⌘ zafiksowanie kursów
- ⌘ używanie walut wspólnoty jako interwencyjnych
- ⌘ 2x w roku konsultacje w Komitecie Gubernatorów Banków Centralnych

Co w praktyce?

- ⌘ 1971- decyzje w sprawie realizacji pierwszego etapu UGW
  - ☑ harmonizacja podatków
  - ☑ liberalizacja obrotów kapitałowych
  - ☑ rozwiązywanie problemów strukturalnych i regionalnych
  - ☑ koordynacja polityki pieniężnej
  - ☑ jednolite stanowisko wspólnoty w międzynarodowym systemie walutowym

Później...

- ⌘ 1971 - zawieszenie wymienialności dolara na złoto - załamanie Bretton Woods
- ⌘ 1972 - zwięźenie pasma dopuszczalnych wahań walut EWG w stosunku do siebie do +/- 1,125% (do dolara nadal +/- 2,25%) - „wąż w tunelu”
- ⌘ 1973 - wszystkie kraje zaczęły stosować podatek od wartości dodanej
- ⌘ 1973 - powstaje Europejski Fundusz Współpracy Walutowej

Drugi etap

- ⌘ Globalne sterowanie procesami gospodarczymi (dalsza koordynacja polityki gospodarczej)
- ⌘ polityka strukturalna (polityka społeczna, regionalna, harmonizacja podatków)
- ⌘ proponowane większe uprawnienia EFWW (m.in. Wyposażenie w rezerwy walutowe i waluty wspólnoty, skoordynowane interwencje)

Znowu problemy

- ⌘ 1973 - kryzys naftowy i recesja (gorsze bilanse płatnicze, inflacja, bezrobocie) uniemożliwiają realizację II etapu
- ⌘ 1975 - raport Marjolina (utrzymany stan z 1969 r., udało się jedynie unia celna)
- ⌘ Postulaty raportu - nowy system polityki walutowej, utworzenie walutowego funduszu stabilizacyjnego, nowa jednostka walutowa
- ⌘ proponowana wartość funduszu stabilizacji walutowej - 10 mld USD (w dyspozycji EFWW¹⁹)

Kolejna analiza

⌘ 1975 - raport Tiendmansa

- ☑ wzmocnienie działania „węża” (centrum stabilności) m.in. poprzez koordynacje polityk budżetowych w celu zbieżności cykli
- ☑ automatyzm pomocy EFWW, wyposażonego w rezerwy walutowe
- ☑ dalsza liberalizacja przepływów kapitałowych
- ☑ środki pomocy dla krajów spoza „węża” w celu zachęcenia do uczestnictwa

I kolejne trudności

- ⌘ 1974-75 - kryzys systemu walutowego, kryzys energetyczny, recesja powodują regres integracji w ramach EWG
- ⌘ brak instrumentów przeciwdziałających recesji na poziomie wspólnoty

Europejski System Walutowy

- ⌘ 1978 - koncepcja ESW (Valery Giscard d'Estaing i Helmut Schmidt)
- ⌘ 1979 - początek funkcjonowania ESW i zarazem ECU jako koszyk walut krajów EWG
- ⌘ kursy centralne innych walut w stosunku do ECU
- ⌘ obowiązek interwencji dewizowych (kredyty od innych banków centralnych)

Kredyty w ESW

- ⌘ Bieżące, krótkoterminowa pomoc walutowa i średnioterminowa pomoc finansowa
- ⌘ spłata nawet 100% wartości w ECU
- ⌘ kredyty funkcjonują w ramach EFWW
- ⌘ w EFWW 20% rezerw walutowych krajów ESW bez przeniesienia własności (ok. 25 mld ECU)

Powrót do idei UGW

- ⌘ 1988 - konferencja Rady Europejskiej w Hanowerze
- ⌘ 1989 - raport Delorsa - unia walutowa określona jako obszar o pełnej i nieodwracalnej wymienialności, zliberalizowanych obrotach kapitałowych, zintegrowanych rynkach finansowych i nieodwołalnie usztywnionych kursach

Etapy UGW wg Delorsa

- ⌘ 1990 - początek liberalizacji przepływów kapitałowych
- ⌘ 1991 - Traktat z Maastricht jako nakreślenie drugiego etapu

Kryteria nominalne Traktatu z Maastricht

- ⌘ Kurs walutowy stabilny (w ERM II)
- ⌘ Dług publiczny nie wyższy niż 60% PKB
- ⌘ Deficyt sektora publicznego nie wyższy niż 3% PKB
- ⌘ Inflacja nie wyższa niż średnia z 3 krajów UE o najniższym wskaźniku inflacji +1,5%
- ⌘ Długookresowe stopy procentowe nie wyższe niż 2 pkt. proc. od średniej z 3 krajów UE o najniższym wskaźniku inflacji

Finisz

- ⌘ 1994 drugi etap - utworzenie ESBC
- ⌘ utworzenie Europejskiego Instytutu Monetarnego (nadzór nad rozliczeniami, przygotowania do III etapu, przygotowania do przyjęcia wspólnej waluty)
- ⌘ 1999 - utworzenie EBC
- ⌘ 2002 - euro w walutach i banknotach

ESBC, Eurosystem, EBC

- ⌘ ESBC = banki centralne wszystkich 27 krajów UE + EBC
- ⌘ Eurosystem = EBC + banki centralne 16 krajów, które przyjęły wspólną walutę

Podstawowy cel EBC i Eurosystemu

⌘ Zgodnie ze Statutem ESBC i EBC podstawowym celem Eurosystemu jest zapewnienie stabilności cen. W przypadku braku zagrożenia dla realizacji celu podstawowego, Eurosystem powinien wspierać politykę gospodarczą Wspólnoty.

Główne funkcje Eurosystemu

- ⌘ Definiowanie i prowadzenie polityki pieniężnej w strefie euro
- ⌘ prowadzenie operacji walutowych
- ⌘ zarządzanie rezerwami walutowymi krajów członkowskich
- ⌘ wspieranie sprawnego działania systemów płatniczych

Pozostałe funkcje Eurosystemu

- ⌘ Wspieranie instytucji nadzorczych
- ⌘ doradzanie Wspólnocie w ramach kompetencji
- ⌘ wspieranie stabilności finansowej obszaru
- ⌘ zbieranie (w ramach ESBC) niezbędnych informacji statystycznych
- ⌘ emisja banknotów

Proces decyzyjny w Eurosystemie

- ⌘ Scentralizowany w EBC w ramach Rady Prezesów (Governing Council) i Zarządu (Executive Board)
- ⌘ Trzecie ciało decyzyjne - Rada Ogólna (General Council) - skupia przedstawicieli wszystkich narodowych banków centralnych krajów członkowskich UE

Niezależność

- ⌘ Eurosystem jest niezależny - żaden z jego organów nie może otrzymywać „instrukcji” z zewnątrz
- ⌘ Wspólnota i rządy krajów członkowskich nie mogą wpływać na członków organów decyzyjnych

Gwarancje niezależności

- ⌘ Minimalna kadencja gubernatora (prezesa) - 5 lat - możliwy wybór na kolejną kadencję
- ⌘ minimalna kadencja członka zarządu - 8 lat - niemożliwy wybór na kolejną kadencję
- ⌘ usunięcie z urzędu możliwe tylko z powodu niezdolności do pełnienia obowiązków lub złamania prawa

Transfer rezerw walutowych

- ⌘ Oprócz kapitału banki centralne krajów szesnastki, przekazały do EBC część swych rezerw walutowych (15% w złocie, 85% w USD i JPY)
- ⌘ wkłady każdego z banków centralnych ustalane są proporcjonalnie do ich udziału w kapitale EBC
- ⌘ wysokość przekazanych rezerw określa się jako dziesięciokrotność kwoty subskrybowanego kapitału
- ⌘ transfer nie dotyczy krajów pozostających poza strefą euro